

Indhold

Hvem er vi?	3
Pædagogisk grundlag	5
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.....	5
Børnesyn.....	5
Læringssyn.....	6
Børnefællesskaber.....	7
Dannelse og børneperspektiv	7
Demokrati og medbestemmelse	7

Leg	8
Pædagogisk læringsmiljø	9
Samarbejde med forældre om børns læring	10
Børn i udsatte positioner	11
Sammenhæng til børnehaveklassen	12
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	13
Inddragelse af lokalsamfundet.....	13
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	14
Samspejlet mellem det pædagogiske grundlag og de 6 læreplanstemaer:	15
De seks læreplanstemaer	16
Alsidig personlig udvikling	16
Social udvikling	18
Kommunikation og sprog	20
Krop, sanser og bevægelse	22
Natur, udeliv og science.....	24
Kultur, æstetik og fællesskab	26
Evalueringskultur.....	28

Hvem er vi?

Børnehuset Skuldshøj er en integreret institution for børn i alderen 0-6 år. Vi er normeret til 90 enheder, som er fordelt på tre vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper.

Vores institution ligger i skellet mellem et villakvarter og almennyttige boliger og afspejler mangfoldigheden i samfundet.

Vi ligger i gåafstand til grønne områder og fjorden og har en dejlig legeplads i både børnehave og vuggestue. Vi er ude på legepladsen hver dag og alle stuer er på tur en gang om ugen.

Det skal være sjovt, lærerigt og trygt at gå i vuggestue og børnehave. Børnene skal mødes af voksne, der viser omsorg og interesse og kan skabe rammer i hverdagen, der giver dem de bedste betingelser for at trives og udvikle sig.

Alle børn skal starte dagen med at blive mødt positivt og anerkendende af voksne, der udtrykker glæde for at se barnet.

Vi lægger vægt på gode relationer til børn, forældre og kolleger, da det er fundamentet for gode fællesskaber og godt samarbejde.

Vores hverdag er bygget op om en struktur, som giver alle børn deltagelsesmuligheder i hverdagens rutiner, pædagogiske aktiviteter, leg og pauser. Med pause menes, at barnet i løbet af dagen har mulighed for at trække sig lidt tilbage til en aktivitet, der kræver ro og fordybelse eller hvile sig på sofaen.

Vi øver os i at arbejde med neuroaffektiv pædagogik og Sunshine cirkles, som er en metode til at rammesætte leg med henblik på at skabe tillidsfulde relationer, styrke den følelsesmæssige udvikling og give børnene succesfulde oplevelser med at være en del af fællesskabet. Vi møder børnene med positive forventninger til dem og deres handlinger.

Det er afgørende, at alle børn kan være en del af fællesskabet. Vi har særligt øje for, at børn er forskellige, har forskellige behov og udvikler sig forskelligt. Af samme grund skal de behandles forskelligt for at få lige muligheder.

Vi tilrettelægger pædagogikken ud fra børnegruppens behov og støtter det enkelte barn ud fra nærmeste udviklingszone. Vi er opmærksomme på, at det enkelte barn udfordres tilpas i forhold til udviklingstrin, så det har mulighed for at lykkes og opleve succeser gennem dagen.

Forord til det fælles pædagogiske grundlag i område nord

Ledelsen i Frederikssund Nord har udarbejdet et fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med den pædagogiske læreplan i vores 10 børnehuse.

Det fælles grundlag er udtryk for en fælles forståelse i Frederikssund Nord af kvalitet i arbejdet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse og skal ligge til grund for de dialoger, der skal være i medarbejdergrupperne for at udvikle stærke læringsmiljøer for børn.

Grundlaget er udarbejdet af ledelsesteamet gennem det sidste års tid på vores ledelsesteam møder. Det er tænkt som afsæt for det videre arbejde med den pædagogiske læreplan ude i hvert enkelt børnehus.

Vores pædagogiske grundlag er udarbejdet ud fra formuleringer fra dagtilbudslovens rammesætning, Frederikssund kommunes børne- og ungepolitik og de strategier kommunen har.

Det pædagogiske grundlag skal også bruges til dialog om samarbejdet med forældrene, både i bestyrelsen og på forældremøder.

Med afsæt i det pædagogiske grundlag vil vi i ledelsesteamet i samarbejde med medarbejderne og MED kunne tilrettelægge, hvilke kompetencer vi har brug for til at kunne løse vores pædagogiske opgave.

Så med dette pædagogiske grundlag skal Frederikssund Nord udvikle og fastholde dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og på at have høje ambitioner på alle børns vegne.

Pædagogisk grundlag

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os, og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Vores børnesyn bygger på, at barnet fødes som et relationelt menneske med gode intentioner, nysgerrighed og lyst til læring. Vores børnesyn er, at barnet:

- har en værdi i sig selv
- ses som kompetent og har ressourcer
- finder sine ytringer meningsfulde for barnet selv
- er et individ og er forskellig fra andre
- har mestringskompetencer
- har en intention bag sine handlinger
- udvikles i relationer og inkluderende fællesskaber
- har behov for omsorg, anerkendelse, respekt og nære relationer
- er afhængigt af personale; nogen, der holder af det
- har krav på medinddragelse
- ses som aktiv medskabers af egen læring
- er legende

Vores børnesyn skal i hverdagen vise sig ved, at vi har børn, som:

- leger og indgår i relationer med hinanden "Hvad skal vi lege?"
- har selvværd og selvtillid "Så er jeg her!"
- er nysgerrige, spørger, udforsker og undres
- er tillidsfulde og udtrykker deres behov, ønsker og meninger
- henvender sig til personalet, viser glæde for dem og søger hjælp ved behov
- har gode narrativer om hinanden og hjælper hinanden
- kan konflikthåndtere
- vil prøve nyt, tør fejle og prøver igen
- er sig selv og respekterer andre
- er glade, trygge og i trivsel
- føler sig set, hørt og forstået
- er bevidste om eget værd

For at omsætte vores børnesyn, skal vi som personale:

- være nærværende, reflekterende, guidende og have empati
- møde børnene i øjenhøjde (helt praktisk og i overført betydning)
- give børnene mulighed for at ytre sig
- være så fleksible som muligt for at inddrage børneperspektiver
- afstemme os følelsesmæssigt til børnene med kropssprog, mimik og stemmeføring (mikroregulering)
- justere os i aktiviteter, afvige fra planen og gribe børnenes initiativ
- følge barnets spor og være nysgerrige på barnets intentioner
- opbygge tillidsfulde relationer til børnene
- være fordomsfri og respektere barnets baggrund (familie, etnicitet mv.)
- være tilgængelige og vise glæde for ALLE børn
- skabe gode narrativer om børnene
- være opmærksomme på, at der altid skal være en pædagogisk bagdør for alle børn
- møde barnet på alle følelser

Læringssyn

Vores læringssyn bygger på, at læring fokuserer på at lære at lære og at læring er kontinuerlig og sker hele tiden. Vores læringssyn er, at læring:

- er, når man kan formidle og anvende det lærte
- sker, når barnet er tryk, i trivsel og har tillid til børn og Personale
- giver forskelligt læringsudbytte, hvilket skal respekteres
- kan opstå, når der er mulighed for at udforske, spørge, undres og afprøve
- forudsætter motivation, nysgerrighed og mening

Læring kan vise sig på flere måder hos børnene. Det kan være interpersonelt, relationelt, implicit og explicit. Når vi ser tegn på læring, ser vi børn, som:

- har selvtillid og viser ny læring frem "Se hvad jeg kan!"
- er nysgerrige på verden og undres, som vil vide mere og stiller spørgsmål
- prøver og øver sig i at øve sig
- leger og udvikler legen med nye elementer
- hjælper børn til ny læring
- er fordybet og optaget
-

For at understøtte børns læring, skal vi som personale:

- være bevidst om barnets nærmeste udviklingszone
- være observerende
- have øje for supplerende læring
- skabe en struktur, som giver mulighed for ro
- skabe udfordrende og foranderlige læringsmiljøer, hvor læring er muligt
- være opmærksomme på vigtigheden af både børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner
- tilrettelægge læringsmiljøet i forhold til både det enkelte barn og gruppen
- undre os sammen med børnene
- give rum og plads til nysgerrighed og anerkende alle spørgsmål
- følge børnenes spor – åbne for ny viden om det, de viser interesse for
- udvide børns begrebsverden gennem leg
- lade børn gøre det, de selv kan
- gå foran, ved siden af og bagved barnet
- anerkende barnets indsats og ikke resultatet
- skabe mening for barnet
- motivere barnet

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber er fundamentet for at hver enkelt barn kan trives, udvikle sig, være i læring og dannes til et helt menneske med en stærk integritet.

Børnefællesskaberne skal:

- være inkluderende og sikre deltagelsesmuligheder for alle
- balancere mellem individ og fællesskab
- understøtte at alle børn har en stemme

Børnefællesskaberne understøtter at børn:

- er en del af mindst et legefællesskab
- udviser omsorg for andre
- oplever sig som en del af fællesskabet
- er deltagende og bidrager til fællesskabet
- kan vente og tilsidesætte egne behov
- hjælper børn
- trives
- kan afstemme sig i forhold til hinanden og situationen
- oplever, at de kan være sig selv

Vores rolle som personale i og omkring børnefællesskaberne er at:

- støtte og guide barnet i fællesskabet
- have øje for det enkelte barn i det store fællesskab
- etablere fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur
- påtage sig rollen som karavanefører
- have øje på, at alle børn er inkluderet i et fællesskab
- tilrettelægge læringsmiljøet, så det inviterer til alsidige børnefællesskaber
- have opmærksomhed på både de forpligtende fællesskaber, der tager udgangspunkt i hvad barnet og gruppen har brug for og de uforpligtende fællesskaber
- have opmærksomhed på det sociale samspil og de sociale spilleregler

Dannelse og børneperspektiv Demokrati og medbestemmelse

Dannelse er en proces, som udvikler integritet, engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, og klæder barnet på til at deltage i et demokratisk samfund og i en global verden.

Som tegn på at børnene inddrages og deres perspektiv er til stede, ser vi børn, som:

- kommer med idéer og ønsker til aktiviteter
- er medaktør i tilrettelæggelse af aktiviteter
- har tid, rum og ro
- agerer hensynsfuldt og empatisk i samspil med andre
- udtrykker meninger og holdninger
- stiller spørgsmål og er nysgerrige
- lytter til hinanden og accepterer andres meninger
- forstår demokratiske valg
- har forståelse for forskelligheder

Som personale fremmer vi dannelse, demokrati og medbestemmelse ved at:

- tilrettelægge en dagligdag, hvor børnenes perspektiv inddrages
- vise interesse for børnenes spor, gribe deres initiativer og understøtte og udbygge dem
- være bevidst om at inddrage børnene i hverdagens aktiviteter og gøremål
- sikre alle børn medindflydelse og medbestemmelse
- inddrage børnene i demokratiske valg
- skabe forståelse for forskelligheder hos børnene
- understøtte børnekultur og dermed børnenes initiativer

Leg

Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling. Legen er:

- et rum, hvor barnet kan eksperimentere
- en måde at forstå og begribe verden
- barnets mulighed for at bearbejde oplevelser og følelser
- et rum hvor barnet øver sig i at justere sig og forhandle

Når børn besidder legekompetence:

- evner de at fastholde en leg og genoptage den efter tid
- har de empati og kan tage hensyn til andre
- kan de forhandle og indtage forskellige roller
- kan de vente på tur og justere sig i forhold til andre
- leger de fantasilege
- udvikler de deres sprog og kommunikation i legen
- leger de på tværs af alder og køn
- opnår de forskellige mestringsstrategier
- kan de invitere andre ind i leg
- eksperimenterer og udfordrer de sig selv i legen

For at understøtte legen og børnenes deltagelse, skal vi som personale:

- indgå i børnenes leg på forskellige niveauer (gå foran, ved siden af og bagved)
- fordybe os i et emne i engageret samvær med børnene
- opfatte leg som værdifuld og give den plads
- vægte både vokseninitieret og børneinitieret leg
- understøtte legefællesskaber mellem børnene
- være opmærksomme på, hvilke lege børnene er optaget af
- sikre, at alle børn indgår i et legefællesskab
- anvende legens data
- skabe et læringsmiljø, som indbyder til leg
- forberede børnene, når det er nødvendigt at afbryde legen
- mediere ved konflikter i legen, så den kan fortsætte
- igangsætte lege og inddrage børn, der ikke er i leg

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø i børnehuset har tre dimensioner:

- Det fysiske miljø inde og ude, arkitekturen, hvordan ser der ud, hvilke materialer er der, hvilke muligheder byder det på for fysisk udfoldelse.
- Det pædagogiske miljø, hvordan er pædagogikken tilrettelagt med tanke på barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse, hvordan ser strukturen og rammerne ud, dagens rutiner og rytme.
- Det sociale miljø, som børn og personale skaber sammen, når de indgår i og bidrager til børnehushets materialitet, aktiviteter, steder, rum osv.

Når vi lykkes med et godt pædagogisk læringsmiljø, ser vi børn, som:

- trives i børnehuset
- kan genkende dagens rutiner og rytme
- er trygge og kan vælge til og fra mellem forskellige tilbud
- selvstændigt kan gå i gang med en leg/aktivitet
- føler sig set, hørt og forstået.

For at skabe et godt læringsmiljø med fokus på kerneopgaven, skal vi som personale:

- udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved at opstille mål, handle, evaluere og justere.
- skabe tydelig struktur og rammer, genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen (makroregulering)
- være opmærksomme på vores positionering (foran, bagved og ved siden af og være bevidst om at være hhv. karavanefører og hjælper)
- reflektere over egen praksis og vores rolle som læringsmiljø
- justere os i forhold til barnet/børnegruppen
- tilrettelægge dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksenstyret aktivitet, rutiner og pauser
- indrette huset, så det er tydeligt, hvilken leg og læring, der kan foregå på stedet, også på legepladsen
- tage ansvaret for stemningen i miljøet

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et tæt samarbejde mellem forældrene og personalet viser barnet, at de voksne har det godt med hinanden og det er en forudsætning for at barnet kan være tryk og trives i institutionen. Det professionelle forældresamarbejde er kendetegnet ved:

- Tryghed og tillid
- Forældre mødes med respekt i forhold til at det er dem, der kender barnet bedst
- Forståelse for forskellighed uden fordomme
- Gensidig forventningsafstemning
- Ærlighed og troværdighed
- Konstruktiv dialog, kommunikation og formidling

Når forældresamarbejdet fungerer, vil vi opleve forældre, som:

- søger råd og vejledning
- informerer om ændringer i hjemmet
- deltager i samtaler, møder og sociale arrangementer i børnehuset
- respekterer og understøtter børnehusets regler
- læser og forholder sig til informationer
- stiller spørgsmål til os
- er trykke og har tillid til os
- er nysgerrige på vores praksis
- spørger ind til barnets læring og optagethed
- tør tale om både det, der fungerer og det, der ikke fungerer
- føler sig hørt i forhold til deres barn
- taler positivt om deres børnehus
- er medskabere af og understøtter kulturen i børnehuset

Vi finder det afgørende for barnets trivsel, at få et godt forældresamarbejde i gang. Som personale bidrager vi med at:

- invitere forældrene ind i kulturen i børnehuset
- råde og vejlede ud fra vores faglige viden
- informere om dagligdagen
- være opsøgende og tage ansvar for samarbejdet
- være imødekomende og have positive forventninger til forældrene
- forstå og tro på, at forældrene gør det bedste de kan
- forstå og respektere, at der er flere virkeligheder
- forventningsafstemme og være bevidst om at italesætte tavs viden
- være opmærksom på, at kommunikation kan understøttes af billeder mm.
- være opmærksomme på at give alle familier mulighed for at bidrage med noget, som de er gode til
- inddrage forældrene i overvejelser, observationer mv. omkring deres barn - også de svære ting
- være autentiske og troværdige
- være undersøgende og nysgerrige
- opfatte forældrene som en ressource og anerkende deres perspektiver og oplevelser

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner skal forstås som en sammensat gruppe af børn, der f.eks. kan være børn med en svag socio-økonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. Det kan være en varig funktionsnedsættelse eller en kortvarig akut situation, men vi forstår en udsat position som både dynamisk og kontekst-afhængig.

Når vi lykkes med at arbejde inkluderende, ser vi børn, som:

- deltager i fællesskaber på deres egne præmisser
- viser forståelse for andre børns særaftaler
- føler sig som en del af leg og fællesskab
- føler de hører til og har positive relationer
- føler sig anerkendt og værdifulde

Som personale arbejder vi inkluderende ved at:

- arbejde med pædagogiske bagdøre
- være opmærksomme på, om et barn oplever sig som deltagende eller ikke deltagende, når det befinder sig i yderkanten af aktiviteten
- møde barnet positivt
- møde barnet med anerkendelse
- guide barnet i og ind i fællesskaber
- skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- være opmærksomme på at mindske deltagelsesbarrierer i læringsmiljøet
- kompensere der, hvor det giver mening
- modvirke marginalisering og stigmatisering
- tilrettelægge og justere os i forhold til barnets behov
- være opmærksomme på at sikre alle børn deltagelsesmuligheder
- give slip på "vi plejer"
- respektere barnet og barnets bidrag
- opfatte mangfoldighed som en ressource
- tænke ressourceorienteret om barnet
- skabe positive narrativer om barnet
- arbejde med struktur, tydelighed, forudsigelighed, genkendelighed
- være opmærksomme på at positionere barnet positivt i fællesskaber

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi vil etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø for de børn, der skal starte i mini SFO 1. maj det følgende år. Vores arbejde skal understøtte, at børnene har mod på at skulle i skole. Børn, som har mod på at skulle i skole:

- kan imødekomme krav og tilsidesætte egne behov
- har følelsesmæssigt overskud og kan klare modstand
- står ved egne følelser og oplevelser
- kan og vil indgå i fællesskaber
- er nysgerrige på det nye
- siger ja til fællesskabet og aktiviteterne i det
- kan begå sig i fællesskabet, dvs. lytte, tale, vente og handle efter anvisninger
- har overskud til at indgå i nye fællesskaber og er deltagende
- kan tage kontakt og danne nye venskaber
- har mod og lyst til nye venskaber
- viser glæde ved mødet med nye kammerater
- hjælper og vejleder andre børn
- tager hånd om hinanden i nye venskaber
- tør møde nye udfordringer og har mod på nye oplevelser
- glæder sig til førskoleaktivitet på tværs af husene
- kan være i deres krop – kropskontrol – impulshæmning – mærke sin krop – kropsbevidsthed
- kan affektregulere
- har gå-på-mod
- kan fordybe sig og er vedholdende
- har lyst til at lære
- er nysgerrige overfor bogstaver, tal, mønstre, former osv.

Som personale skaber vi sammenhæng og understøtter overgangen til børnehaveklassen ved, at vi:

- skaber brobygningsarbejde på tværs af huse i forhold til skolestart
- har en legende tilgang og følger børnenes spor
- kan se alle børns potentialer og har en eksperimenterende tilgang
- arbejder med aktiviteter, som er med til at støtte børnene i at blive skoleparate
- indgår i og er medudviklere af det skoleforberedende arbejde på tværs af husene
- udfordrer børnene med ukendte opgaver og miljøer
- tilrettelægger dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksestyrede aktiviteter, rutiner og pauser
- udfordrer børnene tilpas – nærmeste udviklingszone
- understøtter børnenes mulighed for at danne nye venskaber
- guider børnene til selv at løse problemer og håndtere konflikter
- tilrettelægger aktiviteter med fokus på farver, former, tal og bogstaver
- øver børnene i at være kritisk tænkende
- giver børnene ansvar i forhold til daglige opgaver
- ansporer børn til at øve sig og prøve selv
- arbejder med at udvikle børnenes følelsesmæssige regulering
- udfylder overgangsark til brug for overlevering til skolen

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi lægger vægt på at børnene har kendskab til deres lokalsamfund og de muligheder, der er omkring dem. Frederikssund kommune har etableret to tilbud til alle dagtilbud i kommunen, som børnene skal deltage i. Det er Kulturstierne og en årlig teatertur.

Kulturstier:

Kulturstier er et tilbud til alle vores 4- og 5-årige i Frederikssund kommunes dagtilbud.

De deltagende kulturinstitutioner fra lokalområdet er Biblioteket, Museet Færgedgården, Willumsens museum og Musikskolen. Der arbejdes på at udvide Kulturstierne med et naturtilbud.

Børnene møder de lokale kultur- og naturformidlere og institutioner gennem strukturerede forløb, som er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger og kulturformidlere.

På Kulturstierne kommer børnenes nysgerrighed og sanser vidt omkring i litteraturen, naturen, billedkunsten, musikken og kulturarvens verdener.

Teatertur:

Hvert år får alle børn i Frederikssund kommunes dagtilbud mulighed for at se en teaterforestilling. I vores lokalområde foregår det i Kulturhuset Elværket.

Andre tilbud:

Her ud over er der Børnebiffen, som også er et tilbud til alle dagtilbud i Frederikssund kommune.

Det er et samarbejde mellem daginstitutionerne og de tre lokale biografer i Frederikssund: Parkteatret, Skibby Kino og Slangerup Kino.

Tilbuddet er frivilligt og styret af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for de tre biografer og tre dagtilbudsledere fra hhv. Frederikssund Nord/Syd, Slangerup og Jægerspris/Skibby.

I de enkelte børnehuse er der forskellige traditioner i lokalsamfundet, for eksempel Luciaoptog og fastelavn på plejehjemmet, besøg i kirken til jul, julesang hos Blindesamfundets lokalafdeling og besøg på brandstationen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske børnemiljø skal understøtte et fysisk læringsmiljø, der tilsigter alsidig motorisk udvikling, legekompetencer og læring. Det skal tilgodese børns forskellige aldre og kompetenceniveau.

Det fysiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene:

- tydeligt kan se, hvilke muligheder, der er i rummet
- inddrages i beslutninger omkring indretning
- har mulighed for at opsøge private rum
- får inspiration og ideer til lege ved hjælp af det, det enkelte rum tilbyder
- har mulighed for fordybelse i leg og aktivitet
- har adgang til legetøj og beskæftigelsesmaterialer
- har mulighed for at indrette eget legemiljø her og nu
- har mulighed for at udfolde sig og udfordre sig både inde og ude
- har mulighed for selvhjulpethed

For at understøtte børnemiljøet, skal personalet indrette et miljø, hvor:

- der er mulighed for fysisk aktivitet, stilleområder, kreativitet, være mange, være få
- der er mulighed sol, skygge og læ
- Der er en fleksibel indretning
- Der kan skabes fysisk plads i rummet ved hjælp af f.eks. indskudsborde, væghængte borde og rumdelere
- Der opfordres til fysisk aktivitet, både med høj og lav intensitet
- børneperspektivet er tænkt ind i indretningen af rummene
- Der er fokus på at sikre en god hygiejne og et godt indeklima (lys, lyd/støjniveau, lugt, temperatur)

Det psykiske børnemiljø skal understøtte et alsidigt læringsmiljø, der tilsigter både personlig udvikling og udvikling i fællesskaber. Det skal afspejle læringsmiljøets værdier og fremme børnenes trivsel.

Det psykiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene mødes anerkendende og der er fokus på:

- Tryghed, tillid og børneperspektiv
- Tolerance og respekt
- At børnene føler sig hørt og set
- At børnene føler sig som en del af fællesskabet
- de vilkår og muligheder, det enkelte barn har
- at tager højde for det enkelte barns følelsesmæssige alder
- respekt for barnets integritet
- At børnene føler sig betydningsfulde
- At børn møder gode stemninger
- At børn tages alvorligt
- En god omgangstone
- At anerkende børns perspektiv på f.eks. venskab, leg og konflikthåndtering
- At se mangfoldighed som en ressource
- respekt for og accept af at vi er forskellige
- det positive narrativ om barnet og familien
- At børn gennem deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden

Det æstetiske børnemiljø skal understøtte det pædagogiske læringsmiljø med en sanselig dimension. Vi tillægger den æstetiske dimension værdi, da der er en sanselig glæde forbundet med børnenes oplevelse af, hvordan der ser ud i dagtilbuddet, den udlevede kultur og de indtryk og udtryk det må afstedkomme.

Det æstetiske børnemiljø er et miljø, som stimulerer børns sanser og giver dem lyst til at udforske og undersøge omverdenen. Det er kendetegnet ved at:

- Vi bruger godkendte materialer
- Vi tilgodeser børnenes behov for at udfolde sig
- Børnene tilbydes voksenstyrede kreative udfoldelser
- Børnene inddrages og kan identificere sig med udsmykningen i huset
- Børnene eksperimenterer med det visuelle udtryk
- Børnene deltager aktivt i rummets æstetik ved at tage stilling og tilføje til rummets visuelle udtryk og indhold
- Børnene anerkendes for egne kreative udfoldelser
- Børnene erfarer gennem sanser
- Vi har tænkt over farvesammensætningen i rummet
- Vi får en følelse af, at her er rart at være
- Indretningen og udsmykningen virker stimulerende og inspirerende på børn
- Kreativiteten stimuleres

Samspelet mellem det pædagogiske grundlag og de 6 læreplanstemaer:

I det pædagogiske grundlag er det i punktform beskrevet, hvordan de voksne forventes at arbejde med at understøtte og udvikle børn, samt hvilke tegn vi kigger efter for at se om barnet er i trivsel, udvikler sig, optager læring og dannes.

I løbet af en dag kommer alle læreplanstemaerne i spil og de fletter sig ind i hinanden. Sproget lever i alle temaerne, barnets personlige kompetencer følger det i alle temaer, den sociale udvikling sker sammen med andre, når de er i værkstedet, leger bevægelseslege osv.

Vi ønsker at fællesskaber skal være positive og anerkendende at deltage i. Det gælder for alle børn, også dem, der er i en udsat position.

Derfor er det vigtigt for os, at der er pædagogiske bagdøre for de børn, som har behov for at trække sig lidt fra en aktivitet og være i periferien, uden at føle sig udenfor fællesskabet.

Vi støtter også alle børns deltagelse i fællesskabet ved at have fokus på, at nogle børn har brug for at udvikle sig i lidt mindre fællesskaber, før de kan begå sig og optage læring i de store fællesskaber.

Vi går i det følgende lidt dybere i, hvordan vi i Skuldshøj arbejder med de 6 temaer og de tilhørende mål. Ved hvert tema vil der være praksiseksempler fra hverdagen.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Barnets kerne, selvet, udvikles gennem relationer og samspil med andre. Selvværd, selvtillid, selvrespekt, selvforståelse, selvhjulpethed, selvstændighed og selvregulering skal styrkes og øves og vi tænker det ind i alle dele af hverdagen. Hvis barnet føler sig værdsat og tror på sig selv, får det mulighed for at mestre livet og overskud til at udforske verden.

Arbejdet med relationer er grundlæggende i vores arbejde. Børn er trygge, hvis deres forældre er trygge. Tillid og åbenhed er derfor nøgleord i vores forældresamarbejde.

En tryk og tillidsfuld relation mellem barnet og de voksne er fundamentet for, at barnet kan danne relationer med de andre børn. Vi styrker bl.a. relationen ved at hilse barnet ved navn, fortælle vi er glade for at se det og møde det med smil og glæde. Vi giver barnet opmærksomhed og lytter interesseret, mens vi f.eks. spiller et spil eller laver andre sysler.

For at udvikle relationer mellem børnene og skabe mulighed for mange forskellige fællesskaber, lader vi børnene samarbejde på kryds og tværs, så de ser hinanden og lærer hinanden at kende. F.eks. dække bord sammen, holde i hånd på tur, være sammen om samarbejdsopgaver eller i voksenstyrede lege.

Legen er central for barnets udvikling. Barnet får et trygt rum, hvor det kan eksperimentere, øve sig og lære sig selv godt at kende. De erfaringer barnet får i legen, kan det bruge, når det skal begå sig på andre arenaer.

I legen kan man lære at få indflydelse, forhandle og træffe beslutninger. Man har mulighed for at indtage forskellige positioner og roller. Man lærer egne og andres grænser at kende, og at sige fra, når de overskrides. Man lærer at se andres perspektiv, at håndtere konflikter og handle empatisk. Derfor indretter vi huset fleksibelt, så der er plads til mange slags lege.

Nogle gange leger børnene på egne præmisser, andre gange er legen styret af en voksen. Vi er opmærksomme på vores egen position i legen og hvad der er behov for. Når vi har brug for at legen skal have et tema, eller bestemte børn skal deltage, går vi foran og styrer legen. Hvis et enkelt barn har behov for støtte i en leg, deltager vi i legen og er ved siden af barnet, klar til at støtte ved behov. Endelig kan vi gå bagved, være i kanten af legen, men observere, samle data eller være klar med støtte.

Vi har øje for at inddrage barnets perspektiv, så de oplever sig som aktører i deres hverdag. De er med til at bestemme hvor de vil lege, hvem de vil lege med, vi lytter til deres ønsker til legetøj og inddrager dem i planlægning af aktiviteter.

Børnene skal lære at vælge til og fra i forhold til lege, legekammerater og aktiviteter, men de skal også lære, at man nogle gange ikke kan vælge frit. Det kan være, at hele gruppen skal på tur eller lave en fælles aktivitet. Det kan også være, at den voksne bestemmer legegrupper, for at alle har nogen at lege med. Det kan være svært, men vi hjælper barnet med at sætte ord på og til at se tingene i et andet perspektiv.

Når vi er i gang med planlagte aktiviteter, arbejder vi så vidt muligt i mindre grupper. Den voksne kan være ved børnenes side og guide dem og der er tid og ro til at øve sig. Det giver barnet mulighed for at lykkes med opgaven og mod til at prøve igen. Det er også nemmere for børnene at tale sammen og hjælpe hinanden.

Vi er opmærksomme på, hvad der optager børnene og hvis vi kan se, at deres opmærksomhed og koncentration er på noget andet, end det vi har planlagt, justerer vi os og ændrer fokus.

Når vi holder samling, skiftes børnene til at fortælle og være i fokus og til at lytte aktivt til hinanden. Det gør dem opmærksomme på andres meninger og perspektiver og de bliver gradvist mere bevidst om egne. Børnene introduceres til demokratiske processer, når de f.eks. skal vælge mellem to aktiviteter eller gruppen skal beslutte om alle skal være inde eller ude.

Vi tager alle barnets følelser alvorligt, der er ingen forkerte følelser. Men barnet skal lære at håndtere f.eks. vrede på en hensigtsmæssig måde, så det kan klare både medgang og modgang.

Vi sætter ord på alle børnenes følelser og taler med dem om, hvordan man kan håndtere f.eks. vrede.

Når børnene kommer i konflikt med hinanden, hjælper vi dem med at se sagen fra begge sider ved at sætte ord på begges perspektiv og følelse.

For at børnene kan lære at regulere sig selv i forhold til deres behov, må de tage en mad, når de er sultne eller lægge sig på sofaen, når de er trætte. Samtidig lærer vi dem at udsætte deres behov, f.eks. når vi er på tur og man må vente lidt med at få mad.

Vi opfordrer børnene til at gøre mest muligt selv i hverdagen, så de gradvist bliver mere selvhjulpne. Det sker især gennem de daglige rutiner som måltidet, garderoben, badeværelset.

Praksiseksempel vuggestuen: To børn sidder i sandkassen. Pludselig græder det ene barn og råber stop. Det andet barn begynder at græde og de hiver begge to i den samme skovl. Den voksne siger: Hov, hvad mon der sker her. Jan, var det dig, der havde skovlen? Jan græder, peger på Dorthe og siger: Dorthe! Den voksne siger: Dorthe, vil du også gerne have en skovl? Dorthe nikker. Den voksne siger: Se, I er begge to kede af det og græder. Den voksne kigger på Dorthe og siger: Dorthe, du må få en anden skovl. Derefter kigger hun på Jan og siger: Jan det var godt du sagde stop til Dorthe. Skal vi gå hen og se, om vi kan finde en skovl til Dorthe i kassen? Jan og Dorthe nikker, kigger på hinanden og begynder at grine. De henter en skovl og legen i sandkassen fortsætter.

Praksiseksempel Børnehaven: En dreng skal have sine sko på. Han kan ikke, bliver ked af det og kalder på den voksne. Hun siger: Hænderne skal hjælpe fødderne. Drengen prøver igen, men kan ikke. Hun viser ham, hvordan han skal holde på skoene og opmuntrer til at prøve igen. Efter to forsøg lykkes det. Drengen lyser op i et smil: Jeg kunne! Den voksne smiler begejstret tilbage og siger: Ja, du kunne! Sammen går de ud på legepladsen

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnenes sociale udvikling og læring støttes gennem deltagelse i børnefællesskaber. Generelt for fællesskabet er, at børnene lærer at dele, vente på tur, hjælpe hinanden, trøste hinanden og tilsidesætte egne behov. Barnets alsidige personlige kompetencer er fundamentet for samspillet med andre.

I løbet af en dag indgår børnene i forskellige fællesskaber. Nogle opstår på børnenes eget initiativ ud fra venskaber eller interesser (f.eks. Lego eller "røver og politi"), andre er sammensat af de voksne.

Vi holder samling på alle stuerne hver dag. Samling er et voksenstyret fællesskab for stuen og har en genkendelig struktur for børnene. Det genkendelige er med til at udvikle børnenes engagement og deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

Til samling laver vi aktiviteter, hvor børnene synkroniserer sig med hinanden, dvs. de leger en leg eller synger en sang, hvor de skal være opmærksomme på hinanden og koncentrere sig. På den måde rettes deres fokus på fællesskabet og de er klar til at deltage.

Vi laver samarbejdslege, hvor det ene barn ligger og slapper af, mens det andet barn tegner en pizza på ryggen, eller vi sidder i en cirkel og barnet masserer det barn, som sidder foran.

Til samling opfordres alle børn til at fortælle lidt fra deres hverdag. De voksne starter med at fortælle, at det er vigtigt at lytte til det, deres kammerater fortæller. På den måde hjælper vi børnene med at få øjnene op for, at alle har noget at byde ind med uanset forskelligheder.

Vi taler vi om dagen i dag og de voksne fortæller, hvilke aktiviteter, der er tilgængelige i dag, om vi skal på tur osv.

Vi sætter små demokratiske processer i gang, f.eks. stemmer vi om, hvor en tur skal gå hen, om vi skal spise frugt ude eller inde eller hvilke to aktiviteter, man kan vælge mellem i dag. Børnene får dermed mulighed for at øve sig i at vælge og stå ved deres valg.

Nogen gange holder vi børnemøde, som er en samling uden struktur, men hvor der er et tema. Børnemødet bruges mest i storgruppen (kommende skolebørn). Det kan være, at der kommer et nyt barn på stue. Så samler vi børnene og vi taler med dem om, hvordan det er at være ny et sted og hvad man kan gøre for at tage godt imod en ny ven. Eller der kan være nogle konflikter, som vi gerne vil høre børnenes perspektiv på og hvilke forslag de har til, hvordan vi kan løse det.

Vi støtter op om venskaber og giver plads til, at man må lege med sin bedste ven. Men vi udfordrer også børnene ved at sætte dem sammen på tværs af gruppen og løse opgaver sammen. Børnene bliver efterhånden trygge ved at skifte makker og de får øjnene op for, at vi er forskellige og gør ting på forskellig måde, men at det godt kan lykkes at løse opgaverne alligevel.

Børnenes legefællesskaber er ofte fleksible og dynamiske. Der går børn fra, som vil noget andet, der kommer børn til, som gerne vil være med og selve legens indhold kan skifte undervejs.

Vi er opmærksomme på, hvad børnene er optagede af i deres lege. Vi anerkender børnenes lege og bruger de data, legen giver os. Det kan være nogle bestemte lege, der går igen, hvor vi kan søge at give børnene mere viden eller legeredskaber, som kan udvikle den, eller det kan være en gruppe børn, der ofte vælger hinanden, men hvor legen altid ender i konflikt, som vi skal gøre noget ved.

Vi er også opmærksomme på, om alle børn er en del af legefællesskaberne, som ofte vælges af børnene. Ser vi et barn, som ikke er med i legefællesskaberne, sammensætter vi en lille gruppe, hvor vi vurderer, der er mulighed for at udvikle relationer. Vi laver aktiviteter og tager på ture, så de gennem fælles oplevelser får øjnene op for hinanden og udvikler gode relationer, som de kan bygge videre på i børnehuset.

Vi ser af og til børn, som er i periferien af legefællesskabet eller har fået tildelt en uhensigtsmæssig rolle af de andre børn. Her går vi voksne foran og sætter gang i en leg, hvor barnet tildeles en højstatus rolle. De fleste børn tiltrækkes af en leg, hvor den voksne deltager og legen udvides derfor hurtigt med flere børn. Den voksne bliver i legen, indtil barnets nye rolle er accepteret, herefter trækker hun sig gradvist og følger med fra sidelinjen.

Når vi voksne deltager i legen, giver det os mulighed for at være rollemodel for mentalisering og empati. Gennem sprogbrug og kropssprog sætter vi ord på følelser og handlinger, som børnene kan spejle sig i og vi guider barnet og hjælper dem med at mentalisere: "Se, babyen græder. Hvorfor tror du, hun er ked af det?" Og til at vise empati: "Kom og sid hos mig, baby, så skal jeg hjælpe dig".

Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden og roser en positiv og hjælpsom adfærd.

Vi ønsker at fællesskaber skal være positive og anerkendende at deltage i. Derfor sørger vi for, at der er pædagogiske bagdøre for de børn, som har behov for at trække sig lidt fra en aktivitet og være i periferien, uden at føle sig udenfor fællesskabet. Vi anerkender barnet og holder pladsen åben. På den måde kan barnet føle sig værdsat og deltagende på egne præmisser og både det enkelte barn og fællesskabet tilgodeses.

Både i vuggestuen og børnehaven arbejder vi med materialet "Fri for mobberi". Vi taler om, hvordan man er en god ven, hvordan man kan være modig og sige fra, når nogen driller og hvordan man kan hjælpe sine venner. Vi taler ud fra situationer, børnene kender, f.eks. hvordan, det føles, når nogen siger nej til, at man må være med i legen og hvad man kan gøre hvis de andre driller. Børnene lærer at se andres perspektiver og at trøste eller hente hjælp til en ven.

Praksiseksempel vuggestue: Vuggestuen har haft fokus på at hjælpe og trøste hinanden. Emma på 1 år sidder på gulvet og leger. Pludselig er der en høj lyd og Emma græder og ser sig fortvivlet omkring. Rasmus som lægger puslespil ved det lille bord, rejser sig og siger "Emma sut". Den voksne, som er på vej mod Emma, siger: "Den ligger på bordet, vil du give den til Emma?" Rasmus henter Emmas sut på bordet, sætter sig på hug og giver hende sutten. Rasmus aer Emma på armen og siger: ae-ae.

Praksiseksempel børnehavn: Isak er startet i børnehaven. Han er 5 år og taler ikke dansk. Han har svært ved at komme ind i legefællesskabet. Han går ofte alene rundt med en voksen, eller leger for sig selv. De voksne beslutter at sætte 4 børn sammen, som de tror, kan danne relationer med hinanden. De aftaler, at en voksen skal tage sig af gruppen og lave noget med dem hver formiddag i en uge. De beslutter at tage af sted med ladcyklen hver dag til forskellige steder og lave forskellige aktiviteter og samarbejdslege. Allerede efter tre dage kan vi se, at de leger videre sammen på legepladsen om eftermiddagen og sætter sig sammen til frugt. Nogle gange er det ikke alle fire, andre gange inviterer de andre ind i legen, men det er lykkedes at få de andre børn til at se Isak. Henover sommeren begynder Isak selv at byde ind i fællesskaber.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale.

Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi har fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn kan og tør ytre sig uanset sproglige forudsætninger. Vi har ekstra opmærksomhed på flersprogede børn, men hvis de har en god sprogudvikling på deres modersmål, har de gode forudsætninger for at udvikle deres danske sprog.

Børn har forskellige forudsætninger for at udvikle sprog. Derfor tager vi altid udgangspunkt i det enkelte barn og tilpasser kommunikationsform, sætningslængde og budskab. Når et barn anvender forkert udtale eller ordstilling, bekræfter vi sætningen med korrekt ordstilling eller udtale.

Tilegnelse af sprog foregår i sociale samspil og dermed i børnefællesskaber, lege, aktiviteter og rutiner samt i samspelet og interaktionerne med os voksne. Vi arbejder grundlæggende med børnenes sprogudvikling ved at sætte ord på alle ting og alle handlinger i hverdagen.

Alle kommunikative input gælder og vi svarer på alle børnenes sproglige initiativer, verbale som nonverbale.

Vi sætter ord på børnenes følelser og behov. På den måde lærer børnene sig selv at kende og kan på sigt give udtryk for, hvordan de har det og hvad de har brug for.

I vuggestuen taler vi højt, når vi prøver at finde ud af, hvorfor det lille barn udtrykker sig med gråd. "Mon du er ked af det fordi du er sulten – eller trænger til en tør ble?" Vi viser barnet, at vi ønsker at forstå og prøver os frem. Når det lykkes at identificere barnets behov, siger vi begejstret: Du *var* jo sulten. Det skaber selvtillid for det lille barn at mærke, at personalet forstår det, og at det kan få opfyldt sine behov.

I både vuggestuen og børnehaven bruger vi støttende kommunikation som tegn, der giver et sprog før talesprog; konkrete, som hjælper barnet med at huske hvad det er i gang med eller skal samt piktogrammer, som skaber overblik over dagen for barnet.

Vi bruger mimik, kropssprog og fagter til både at understøtte talesproget og til at udtrykke det nonverbale sprog. Vi klapper f.eks. på numsen for at signalere tør ble, klapper eller aer os på maven hvis vi er mæt eller noget smager godt. Vi laver grimasser, når vi er glade, kede af det eller har ondt.

På den måde gør vi barnet bevidst om, hvordan det kan kommunikere med krop og ansigt.

Et nuanceret sprog, et varieret ordforråd og en god sprogforståelse gør barnet i stand til at udtrykke sine følelser, behov, tanker og idéer. Det har barnet brug for i hverdagen.

Når børnene leger, kommer de med idéer (skulle vi ikke lege at...) og forhandler legens indhold. De deler viden og erfaring med hinanden, som bringer legen videre. Bliver de uenige, kan de bruge sproget til at sige fra, udtrykke følelser (det er irriterende at jeg ikke må bestemme...) og finde løsninger sammen.

Når vi har et barn med sproglige udfordringer, holder vi os tæt på barnet og guider det fællesskabet, f.eks. ved at være med i legen. Sammen med børnene søger vi at finde måder, de kan kommunikere på, så alle kan gøre sig forståelig og forstå hinanden. Vores oplevelse er, at de fleste børn har vilje til at forstå andres initiativ og hensigt, uanset sprog.

Vi er opmærksomme på, at vi er sproglige rollemønstre for børnene. Det er vigtigt, at vi voksne taler i et anerkendende sprog, bruger korte sætninger og præcise anvisninger.

Vi arbejder med sproglig opmærksomhed ved at præsentere barnet for bogstaver, lyde, skriftsprog, og legeskrivning. Vi leger med bogstaverne, finder billeder af ting, der begynder med bogstavet osv.

Efterhånden lærer børnene at genkende deres navn, at stave til det og skrive det.

De største børnehavebørn arbejder med materialet Lydbyen.

Vi øver over- og underbegreber, forholdsord (i, over, under, bagved, foran osv.) og pronomener (jeg, mig, dig, du, dem osv.).

Vi bruger billeder af børnene til at starte dialog ud fra (på tur, maler, er på legepladsen osv.)

Vi leger med rim og remser, sange, sanglege og sangkufferter. I perioder arbejder vi med fokusord.

Vi arbejder med matematisk opmærksomhed ved at præsentere barnet for tal, tegn, mængder, mønstre, former osv. Vi sorterer legetøj efter genstand, farve eller størrelse; lægger puslespil; laver perleplader efter mønster osv. Til samling tæller børnene på skift hvor mange børn og voksne vi er. Vi arbejder med størst/mindst, højst/lavest, smallest/bredest.

Vi arbejder så ofte vi kan i små grupper, da det giver de voksne bedre mulighed for være nærværende og undersøgende sammen med børnene. Vi kan fokusere og have øjenkontakt med det enkelte barn.

Vi spiller spil: vendespil, billedlotteri, vildkatten, lydlotto m.fl. Når vi spiller får vi også øvet samtalegrundsten, turtagning.

Vi læser højt for børnene, så de får en fornemmelse for sprogrytmen og lærer at lytte og huske, hvad de hører.

Vi har dialogisk læsning, hvor børnene inddrages og vi taler om hvad der sker i fortællingen.

Vi leger lege, der styrker mundmotorikken: Puste fjer, suge i sugerør, rulle med tungen, den bredmundede frø osv.

Vi har madordning og har dagligt dialog om maden. Hvad får vi i dag, hvor kommer de forskellige slags mad fra osv. Måltidet er et godt sted for dialog generelt.

Vi har temaarbejde flere gange om året, hvor vi sammen med børnene fordyber os i et emne, lærer nye ord og begreber og har fællesskaber på tværs af huset. Vi undersøger emnet og får ny viden.

Praksiseksempel vuggestue: I vuggestuen får vi med mellemrum besøg af en musikpædagog. Hun har lige været hos os og børnene har sunget en sang, hvor en del af omkvædet er: jeg si ´r goddag, goddag og ta ´r hatten af. Den voksne er lige mødt på arbejde og går rundt for at sige godmorgen på stuerne. Hun går til Grøn stue, kigger over lågen og siger goddag, goddag. Laura på 2,5 år står lige ved siden af, hun vender sig om med et kæmpe smil og forventningsfulde øjne og siger: Tag hatten af. Den voksne smiler ligeså stort tilbage og siger: Det rimede. Hvor er du go ´! Laura tager hånden op foran munden og fniser, inden hun vender tilbage til sin leg.

Praksiseksempel børnehave: I storbørnsgruppen arbejder de med sproglig og matematisk opmærksomhed. Den voksne læser bogen "Utilfredse Freddy" for børnene. Bogen handler om Freddy, som altid er utilfreds, synes hans mor og far. De giver ham mange forskellige gaver, men Freddy bliver ikke glad og tilfreds, fordi det er ting, som er for store, små, lange, korte, brede, stramme osv. Til sidst får forældrene nok og sender Freddy ned på gaden. Der møder Freddy en ny ven og endelig bliver han tilfreds. Bagefter taler børnene og den voksne om, hvad det betyder at være utilfreds og om børnene selv kender den følelse. De taler også om venner og hvorfor man bliver glad og tilfreds, når man har en ven. Børnene vil gerne høre bogen igen og genkender tillægsordene ud fra billederne. Når den voksne læser første del af sætningen: "Freddys mor og far gav ham et par sko og tænkte at nu blev glad", fuldfører børnene den med f.eks. at sige: "men skoene var for store".

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Sprog og motorik hænger sammen. Vi ved, at fysisk aktivitet stimulerer flere centre i barnets hjerne, som har betydning for barnets læring på flere områder, herunder sprogudviklingen.

Når barnet hopper, klapper, tramper og bruger fagter til historier, remser eller sange, gøres den sproglige rytme til en kropslig oplevelse. Det styrker læringen, fordi kroppen hjælper med at huske sproget.

På samme måde hænger motorikken sammen med barnets erfaring med at sætte grænser, sige fra og respektere andres grænser. Når vi leger fysiske lege (kildeleg, slåsleg, gyngesammen osv.) erfarer barnet, hvor deres grænse er for at andre kommer for tæt på.

Det lille barn lærer at kende og forstå verden ved at mærke den med sin krop og sine sanser.

Vi tilrettelægger derfor vores læringsmiljø med et varieret udbud af aktiviteter både ude og inde, som udvikler grovmotorik, finmotorik samt hele sanseapparatet.

Aktiviteterne skal give børnene kropsbevidsthed, muskelstyrke, udholdenhed, kropsmestring og kropsforståelse.

Vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone og udfordrer barnet med aktiviteter, som kan bringe det et skridt videre i udvikling.

Vi giver barnet tid og ro til at øve sig og gøre de samme ting igen og igen indtil de mestrer det og hurtigt og sikkert kan udføre både store og små bevægelser.

Fra børnene er helt små udvikler vi børnenes kropsbevidsthed og kropsforståelse. Det gør vi f.eks. når vi har det lille barn på puslebordet og benævner kropsdele, mens vi rører ved dem: de små fødder, der er din albue osv. Vi synger sange om kroppen, hvor vi berører eller peger på det, vi synger om.

I børnehaven har vi emne om, hvordan kroppen ser ud indeni og hvordan den fungerer. Vi taler med børnene om kroppens reaktioner, f.eks. at hjertet slår hurtigere når man løber, eller man bliver tørstig når man anstrenger sig.

Vi leger lege, hvor øver sig i at veksle mellem højt energiniveau (high arousal) og lavt energiniveau (low arousal), så de i andre situationer kan "falde ned" igen, når tempoet har været højt.

På vores legeplads på andre udendørs arenaer, hvor vi kommer, er der plads til fysisk udfoldelse med store bevægelser og der har vi fokus på grovmotorik og udholdenhed. Børnene har her rig mulighed for at løbe, cykle, hoppe osv. Det kan f.eks. være fangeleg. Børnene løber, bliver forpustede og stopper ind i mellem op for at få vejret og så afsted igen, når fangeren nærmer sig. Det kan også være motionsløbet. Her er motivationen til at blive ved, at de gerne vil have så mange meter på deres kort som muligt.

Både ude og inde får børnene udfordringer i form af aktiviteter, hvor de skal bruge musklerne. Det udvikler muskel-led-sansen og muskelstyrken hos barnet. Vi beder f.eks. børnene om at hjælpe med at sætte kasserne med legetøj på plads, skubbe reolen væk for at skabe plads på gulvet eller hjælpe med at trække

trækvognen, når vi er på tur. På legepladsen klatrer de i træer, i klatrestativet, på klatrevæggen. Børnene får på den måde kropslig erfaring med at spænde musklerne og slappe af, bøje kroppen og rette den ud osv.

Til frokost lader vi f.eks. børnene hælde vand op i koppen, da det lærer dem at tilpasse kræfterne, så vandet ikke skulper over eller modsat at kanden aldrig når op til koppen.

For at styrke labyrintsansen, dvs. børnenes sans for balance, giver vi dem børnene adgang til at gynge, svinge i hængekøjen, snurre i snurretoppen og på karussellen, vippe, suse ned ad rutsjebanen og hoppe i trampolinen. Vi laver planlagte aktiviteter, hvor børnene slår kolbøtter, ruller, snurrer i snurretoppen, går på line eller balancebom. Vi giver børnene en svingtur eller "vender pandekage", så de får hovedet ned og benene op. Når vi er på tur, går vi nogen gange i ujævnt terræn, går "på line" på et stengærde eller ruller ned ad bakken.

Vi øver finmotorikken i både rutiner, spontane og planlagte aktiviteter. I vuggestuen øver de små pincetgreb ved at spise selv. De øver sig i at drikke af kop og senere i selv at hælde op i koppen.

De store vuggestuebørn og børnehalebørnene sig i at smøre deres mad selv og bruge kniv og gaffel.

I garderoben støtter vi børnene i selv at lukke velcroen på skoene, knappe bukserne og lyne jakken.

Vi tilbyder finmotoriske aktiviteter, som kræver ro og koncentration og koordinering mellem øje og hånd. Vi laver aktiviteter som at sy på gulvklud, tegne, male, lave perleplader, trække perler på snor til perlekæder og klippe og lime. Vi lægger puslespil og de små leger putte i kasse.

Børnene får stimuleret deres føle-, smags-, lugte-, syns- og høresansen gennem forskellige lege og materialer. Det er aktiviteter, der giver god mulighed for at undres, være nysgerrige og blive overraskede. Vi laver børnemassage, går på bare tæer på legepladsen og mærker sand, sten, fliser, græs, grene, vand osv. Vi går på sansesten med forskellige overflader.

Vi mærker på og taler om de materialer, vi bruger, så børnene bliver bekendt med blødt, hårdt, stift, fast, groft, ru osv.

Vi laver fodbad og smører med creme. Vi bruger børster til at massere huden med. Vi leger med fjer og mærker, at de kilder.

Vi smager på madvarer, der er søde, sure, bitre, hårde, bløde, faste og smuldrede.

Vi maler med fingermaling og leger med modellervoks.

Vi spiller lydlotto, hvor høresansen bliver udfordret.

Vi har i forbindelse med kroppen også fokus på mad og mæthed. Hvis kroppen er sulten eller mangler vigtige vitaminer og mineraler, bliver barnet træt. Er barnet træt, kan det ikke lære noget og frustrationstærskelen er lav. Det får igen indflydelse på barnets deltagelsesmuligheder i aktiviteter og i fællesskabet. Derfor må man hos os tage en mad, når man er sulten. Vores madordning sikrer børnene en varieret kost.

Vi er også opmærksomme på, at kroppen har brug for ro og hvile og at barnet igennem dagen er i rolige aktiviteter eller selv finder hvile.

Praksiseksempel vuggestue: Den voksne bager boller til morgenmaden. Tre store vuggestuebørn står og kigger på. De kigger på melet, der støver lidt op i luften. Et af børnene kører sin hånd rundt i melet på bordet. De to andre følger trop. En af dem smager på det – de andre gør det samme. De tørrer sig i ansigtet og griner, når de ser på hinandens hvide kinder. En tørrer hænderne af i sin trøje og de andre gør det samme. Legen med melet udvikler sig. De puster til det, fejer noget ned på gulvet og træder på det. De ser på fodsporet i melet og prøver at lave flere. De slår på deres tøj, så melet drysser. Da den voksne er færdig med bollerne, hjælpes de alle fire ad med at tørre bordet af, feje, børste tøjet af og vaske hænder.

Praksiseksempel børnehaven: Børnehaven har tema om kroppen og fokus er på hvordan, vi ser ud inden i. Vi taler med børnene om skelettet, organer, blodårer osv. Vi har købt en torso og et skelet, så vi kan vise børnene, hvordan vi ser ud inden i og de kan få en fornemmelse af, hvordan skelettet hænger sammen og hvordan led og muskler sørger for, at vi ikke falder sammen. Børnene tager organer ud af torsoen og vi kigger på vores kroppe og taler om, hvor de nogenlunde er placeret. Vi tegner 1:1 omrids af børnene på papir og maler skelet og hjerte på.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Natur og udeliv er en del af hverdagen i børnehuset. Vi er ude på legepladsen hver dag og mindst en gang om ugen er der tur til f.eks. skov, strand, græsområder eller by. Udelivet er et fantastisk læringsrum for børnenes motoriske og sansemæssige udvikling.

Naturen giver os og børnene mulighed for mange oplevelser og erfaringer. Vi møder dyr, hvor de bor, fra det mindste krible/krable til køer og heste. Vi ser planter på forskellige arenaer, f.eks. træer, blomster, græs, mos og bærbuske. Der er vand i fjorden, der er sol og skyer på himlen, der er lyn og torden og vi mærker varme og kulde. Der er bakker og dale, flade stier og ujævnt terræn. Der er masser af sanseindtryk: dufte af våd jord, blomster og træer, lyde af fugle der synger, træernes blade der rasler i vinden eller en frø, der hopper i bladene på jorden. Der er smage af bær og blade og vi kan mærke på naturen: den ru bark på træerne, det bløde græs, den hårde sten og de våde blade.

Vi oplever naturen i fællesskab, men barnets oplevelse er individuel. Vi bruger sproget og sætter ord på alt det, vi møder og det vi gør i naturen.

Det er meget individuelt, hvor modige børnene er og vi voksne går derfor forrest og præsenterer naturen for børnene. Vi følger børnenes spor og interesser i naturen. Når børnene spørger om noget, vi ikke ved, er vi nysgerrige sammen med dem og opsøger viden i bøger, på internettet, hos kolleger.

Vi giver tid, ro og mulighed for fordybelse, når børnene er optaget af noget i naturen. F.eks. kan det tage lang tid at kigge på myrerne og deres liv ved en myretue. Hvad laver myrerne, hvordan har de bygget myretuen osv. Eller en larve i insektglasset. Hvordan ser den ud i stor størrelse, hvad laver den, spiser den osv.

Vi tager på bondegårdstur med alle børnene en gang om året. De mindste får kendskab til bondegårdsdyr, de ældste får mere viden om dyrene og deres betydning for os. F.eks. lærer de noget om, hvor en del af det mad, vi spiser, kommer fra. Mælken kommer fra koen, æggene kommer fra hønsene og det kød vi spiser til frokost kommer fra koen, kyllingen eller grisen. Samtidig lærer vi, hvad dyrene selv spiser.

Vi holder plantedag hvor børnene har bedsteforældre eller andre familiemedlemmer på besøg i børnehaven. De medbringer en plante, som de planter ud sammen med barnet og sammen får vi gjort legepladsen fin med blomster, tomatplanter, jordbær og krydderurter. Børnene er med til at passe og vande planterne og smage på afgrøderne, når de er klar.

Vi har æbletræer på legepladsen. Børnene vil gerne smage på dem, inden de er modne og gør sig erfaringer med, at umodne æbler smager surt og lidt bittert.

Mange af børnene leder selv efter mariehøns, biller, larver, snegle, regnorme og andet kravl og insekter. De er stolte over at have fundet dem og kommer ofte med dem i en spand og viser frem. Vi taler med dem om, hvad dyrene skal have at spise for at overleve og hvad der skal være i spanden af græs, blade osv. Vi viser dem, hvordan de skal være varsomme og holde dyr og insekter, så de ikke kommer til skade eller dør.

Når vi er på tur, finder vi ting ude i naturen og tager dem indenfor i huset. Om sommeren tager vi på stranden og samler muslingeskaller, sten, tang, strandet træ og hvad vi ellers finder. Vi tager det med hjem til børnehuset og maler på stenen eller laver flotte kollager. Vi taler om de ting vi har fundet og søger viden om hvad tang er for noget og hvordan vand og sand sliber stenen glat.

Om efteråret tager vi i skoven og samler blade, som vi tørrer og f.eks. laver bladkranse eller billeder af. Vi samler bogskaller og kastanjer og laver dekorationer og kastanjedyr. Vi finder kogler og nogle ser måske sjove ud, fordi et dyr har spist af dem.

Vi har fokus på at børnene kan begå sig i naturen. Vi lærer dem at tage hensyn til dyrelivet og være bevidste om ikke at skræmme eller gøre dyrene ondt. Når vi har madpakker med, lærer vi dem at smide deres skrald ud eller tage det med hjem i børnehaven. Vi taler om, at nogle materialer ikke kan opløses i jorden og at nogle dyr kan komme til skade, hvis de spiser f.eks. et stykke sølvpapir og selvfølgelig at skrald ikke ser pænt ud i naturen.

Vi har madordning og på den måde lærer vi børnene, at sortere affald. Når de har spist, skal deres madrester i den grønne spand og andet affald i den hvide.

Til samling taler vi om dagen i dag. Indholdet varierer i forhold til alder og udvikling i grupperne.

Vi taler om, hvilken ugedag og måned det er. Vi taler om, hvordan vejret er. Er det koldt eller varmt, regner det eller er det tørvejr – eller måske overskyet? Hvad skal vi have på af tøj, når vi skal ud at lege?

Når årstiden begynder at skifte taler vi også om det; at det er ved at blive koldere eller varmere, at dagene bliver lysere eller mørkere, at bladene på træerne skifter farve osv.

Når det har været tordenvejr, taler vi om, hvorfor det tordner og lyner.

Vi er ude i al slags vejr og giver børnene mulighed for oplevelser med vejret. Vi hopper i vandpytter og kælker i snevejr. Vi bygger snemænd og børnene undres, når den er væk næste dag.

Børnene erfarer, at man om vinteren skal være fysisk aktiv for at holde varmen og at man om sommeren skal holde pauser i skyggen for ikke at få det for varmt. De lærer at bladene, sandet, græsset, legetøjet osv. er vådt når det regner og meget, meget mere.

Vores IT konsulent kommer på besøg to gange om året og giver os inspiration til, hvordan vi kan anvende ipaden sammen med børnene og lave eksperimenter og lege med naturvidenskabeligt fokus.

Vi giver børnene en begyndende matematisk opmærksomhed, når vi sorterer og kategoriserer vores fund fra stranden, når vi taler om høje og lave træer eller mange eller få blomster i græsset.

Til samling tæller et barn de voksne og børnene og finder ud af, hvem der mangler i dag (hvad der adskiller sig).

Praksiseksempel vuggestuen: Børnene elsker at lege med vand og at male. Vi vil gerne give dem en ny erfaring med begge dele og vi laver isterninger med frugtfarve i.

Børnene maler på papir med isterningen. Den begynder at smelte og mange af børnene sutter på den. De prøver at tage den i munden og spytter den ud i hånden, når det bliver for koldt. Så tegner de lidt igen på papiret. Papiret bliver vådt og farven fra isterningen flyder lidt ud. Nogle af børnene bruger fingrene til at trække vandet rundt på papiret. Flere af børnene taber isterningen. Den er svær at holde på og glider mellem fingrene, når den smelter. Nogle af børnene spiser isterningen, andre lader den ligge på bordet eller tegner med den, mens de observerer, at den smelter. Børnene vil gerne have en ny isterning, når den er spist eller smeltet.

Praksiseksempel børnehaven: Storbørnsgruppen skal på skovtur. De skal bl.a. lege naturbingo med æggebakker. Vi taler om, hvad der findes i naturen og børnene kommer med ideer til, hvad vi kan finde. Vi kigger derefter på billeder i bøger og på computeren og sammen vælger vi billeder af de ting, vi skal finde. Billederne kopieres eller printes ud. Børnene maler æggebakkerne og klistrer billederne på inde i låget. Nu gælder det om at finde ting i naturen, som matcher billederne og lægge dem i æggebakken. Børn og voksne havde en sjov og lærerig dag i skoven.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I Skuldshøj er vi en mangfoldig gruppe af børn og personale. Der er repræsenteret mange forskellige folkeslag, familie konstellationer og religioner i vores hus. Vi er derfor beriget med muligheden for at få kendskab til mange forskellige kulturer, traditioner og værdier. Det giver os mulighed for at tale med børnene om mangfoldighed og vigtigheden af at vi har forståelse og respekt for hinanden, selv om vi er forskellige. Børn spørger uden fordomme og vi søger at finde svar ved selv at spørge forældre og kolleger.

I børnehaven taler vi om, hvor vi hver især kommer fra og har et stort verdenskort hængende, hvor vi markerer de lande, hvor nogle børn eller voksne kommer fra.

Vi får mulighed for at smage på mad fra forskellige lande til vores sommerfest for børn og voksne, hvor alle familier bidrager til vores buffet.

De fleste af vores traditioner knytter sig til den danske kultur, da det er den, der kendetegner vores samfunds rødder og den som størstedelen af personalet er bærer af. Vi er opmærksomme på andre traditioner og kulturer og søger viden hos forældrene og kollegerne og taler med børnene om, hvad man fejrer hos dem.

Ved årets start laver vi et årshjul med de vigtigste traditioner og begivenheder i løbet af året. Vi understøtter de traditioner, som børnene møder i det omgivende samfund og en del af børnene også derhjemme (jul, fastelavn, påske osv.), men vi har også egne traditioner i huset.

Vi holder fastelavn, hvor, klæder os ud, slår katten af tøndens, leger lege og synger sange.

Vi fejrer påsken, hvor vi sår karse, synger sange og leger lege. Vi spiser påskefrokost.

Vi har så-og-spire tema, hvor vi sår og planter udenfor. Vi holder bedsteforældre-/god-ven-af-familien-dag, hvor de kommer på besøg med planter, som de planter ud og giver liv til vores legeplads med.

Vi fejrer Sct. Hans i børnehaven, hvor de ældste vuggestuebørn også deltager. Vi taler med børnene om, hvorfor vi fejrer Sct. Hans og laver en heks i værkstedet. På dagen tænder vi bål, hører båltale fra den store heksebog og sender heksen til Bloksbjerg.

Vi holder sommerfest, hvor vi inviterer alle børn og deres familie til en hyggelig eftermiddag, hvor børnehavebørnene og de ældste vuggestuebørn optræder med en cirkusforestilling og vi spiser sammen.

Vi holder høstfest, hvor børnene har forskellige frugter og grøntsager med, som vi laver dejlig mad ud af.

Vi holder Halloween, hvor vi klæder os ud og spiser "ulækker" mad, som børnene er med til at lave.

Til alle temaer klippe/klistrer vi og hænger pynten op i vores hus.

I december synger vi julesange, pynter op med julepynt og pynt som børnene har lavet, sætter lyskæder op og får juletræ af julemanden. Vi har kalenderlys og adventskrans og julekalendere på stuerne.

I børnehaven kommer nisserne Tiske og Taske med hjem på skift og fortæller dagen efter sjove historier om, hvad de har lavet hjemme hos børnene.

Vi besøger kirken, hvor præsten laver krybbespil og vi holder julearrangement for forældrene, hvor vi laver juledekorationer, julepynt og får æbleskiver. De ældste børn går Luciaoptog gennem huset.

Vores værksted er rammen om et læringsrum, hvor børnene kan udtrykke sig kreativt, nogen gange i voksenstyrede aktiviteter, andre gange ud fra egen fantasi eller inspireret af de andre børn.

Vi introducerer børnene for forskellige udtryksformer, og materialer som gips, papmaché, stof, maling. Vi sætter ord på alt, hvad vi laver og alle de materialer vi bruger.

Vi bruger ting fra naturen i samarbejde med andre materialer, f.eks. æbler og kartofler til stoftryk.

Vi følger det enkelte barn i processen og anerkender vedholdenheden undervejs. Vi støtter og guider og er barnet ikke tilfreds med sit produkt, anerkender vi det og opmuntrer dem til at prøve igen. Børnenes produkter pynter vores hus i en tid, derefter får de dem med hjem.

På stuerne er der altid adgang til at tegne og farvelægge, klippe og klistre, sy på gulvklud, lave perleplader og andre kreative sysler.

Vi giver børnene forskellige kulturelle oplevelser i nærmiljøet. Kulturstier er et projekt, hvor børnene præsenteres for aktører på den kulturelle arena. Det indebærer besøg på Biblioteket, Willumsens museum, Egnsmuseet færggården og besøg af Musikpatruljen (musikskolen). Børnene inddrages og deltager i de forskellige tilbud.

Vores område har ansat en musikpædagog, som kommer flere gange om året og laver rytmik sammen med børnene. Vi får en CD hver gang, så vi kan fortsætte med selv at lave rytmik.

Vi går i teatret med børnene et par gange om året.

Børnehavebørnene kommer i "Børnebiffen" en gang om året i den lokale biograf Parkteatret.

Til sommerfesten optræder alle børnehavebørn og de ældste vuggestuebørn med en cirkusforestilling. Nogle børn kan huske cirkus fra året før og ved, hvad de vil være, andre prøver det for første gang. Børnene er med til at finde rekvisitter frem og lave nye, de kan byde ind med numre til cirkus og bestemme hvilket hold, de gerne vil på.

Praksiseksempel vuggestuen: De store vuggestuebørn synger sangen om sommerfuglen, som flyver rundt i stuen. Vi laver fagter med hænderne som formes til sommerfuglevinger.

Den voksne foreslår, at vi laver sommerfugle til at sætte på vinduet. Børnene lægger hænderne på et stykke karton og den voksne tegner efter dem. Vi klipper hænderne ud og den voksne hjælper med at lime dem sammen til en sommerfugl. Børnene tegner på dem og limer pynt på. Vi hænger dem op i vinduet i fællesrummet.

Praksiseksempel børnehaven: I en periode var det svært at finde kreative aktiviteter, som fangede nogle af de ældste drenges interesse. En voksen kom med den idé at prøve perleplader efter skabelon. Den voksne indbød drengene til at se med på På iPad'en og de fandt skabeloner til is, biler, minions figurer og mange flere ting, som drengene viste interesse for.

Der gik ikke længe, før drengene var i gang med at sortere perler i de rigtige farver, gennemskue mønstret og tælle hvor mange perler, der skal være af hver farve på rækken osv.

Nu er det jævnligt en aktivitet, som de selv tager initiativ til.

Evalueringskultur

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder med en evaluerings- og dokumentationskultur, som har til formål at sikre, at personalet løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, udvikling, dannelse og læring.

Vi vil udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved bruge analysecirklen til at opstille mål, handle, reflektere, evaluere og justere.

Evaluering finder sted på personalemøder hver 4. uge og stuemøder hver 3. uge.

Vi bruger "skema til handling" og når vi beskriver formålet og handling, planlægges det allerede der, hvornår aktiviteten skal evalueres.

Hver 4. – 8. uge kigger vi på den del af læringsmiljøet, der har været i fokus og bruger analysecirklen til at vurdere, om vi skal justere noget, for at praksis bliver bedre.

Vores evaluering bygger på refleksioner, dokumentation og analyse af indsamlede data.

Eksempler på dokumentation og data:

Dagbogsnotater

Fotos af processen og resultatet

Videoptagelser af processen

Plancher der beskriver projekt, forløb og resultaterne

Nedskrevne observationer

Samtaler med børn

Samtaler med forældre

Trivselsguiden – hvordan har børnene det

Børnetrivselsundersøgelsen – hvad sætter børnene fokus på for os

Forældretilfredshedsundersøgelsen – hvad sætter forældrene fokus på

Priktest – hvordan har relationerne det

DPU – hvor har børnene behov for at vi lyser